



## بیانات رهبر فرزانه انقلاب در مورد تولید علم در جمع دانشگاهیان

### نگرش اسلام و غرب به تولید علم

تولید علم - یعنی شکستن مرزهای علم و پیشرفت کردن - با تحصیل علم و تبحر در علم تفاوت دارد؛ ما اولی را نیاز داریم. نه این که به دومی نیاز نیست، اما دومی کافی نیست. این که نوشته و تحقیق و فرآورده ی ذهن دانشمندان در زمینه ی علوم مختلف - چه علوم انسانی، چه علوم تجربی - بیاید و خوب دانسته شود و همین ها محور تشخیص و معرفت نهایی انسان شود، چیز مطلوبی نیست. ما می بینیم که در زمینه های مختلف، تحقیق و پژوهش و رسیدن به نظریه در دنیای مادی و دنیای غرب، مبنای قابل قبول و مورد اعتمادی نبوده؛ بخصوص در زمینه ی علوم انسانی، که در علوم تجربی و در فناوری هم اثر خودش را نشان می دهد. نگاه اسلام به انسان، به علم، به زندگی بشر، به عالم طبیعت و به عالم وجود، نگاهی است که معرفت نوینی را در اختیار انسان می گذارد. این نگاه، زیربنا و قاعده و مبنای تحقیقات علمی در غرب نبوده. تحقیقات علمی در غرب، در ستیز با آنچه آن را دین می پنداشتند، آغاز شده. البته آنها حق داشتند؛ دینی که رنسانس علیه آن قیام کرد و خط فکری و علمی دنیا را در جهت مقابل و مخالف آن ترسیم کرد، دین نبود؛ توهنات و خرافاتی بود با عنوان دین.



دین کلیسایی قرون وسطایی، دین و معرفت دینی نبود. بدیهی بود که عقده ها و گره ها در ذهن دانشمندان و نخبگان و زبندگان فکری باقی بماند و برایش راه علاجهای ضددینی و غیردینی پیدا کنند. لذا هنوز چگونگی کنار آمدن علم و دین برای آنها مسأله است؛ لیکن مسأله ی ما این نیست.

در جهان بینی ما، علم از دل دین می جوشد و بهترین مشوق علم، دین است. دینی که ما می شناسیم، جهان بینی دینی یی که ما از قرآن می گیریم، تصویری که ما از آفرینش و از انسان و از ماوراءالطبیعه و از توحید و از مشیت الهی و از تقدیر و قضا و قدر داریم، با علم سازگار است؛ لذا تولیدکننده و تشویق کننده ی علم است. نمونه اش را شما در تاریخ نگاه کنید؛ ببینید حرکت علمی در قرون اولیه ی اسلام بر اثر تشویق اسلام آن چنان اوج گرفت که تا آن روز در دنیا بی سابقه بود - در همه ی زمینه ها - و علم و دین با هم آمیخته و ممزوج بود و دانش و تحقیق و فن در حد خود پیشرفت کرد. پایه و مبنای علوم انسانی یی که امروز در غرب مطرح است، از اقتصاد و جامعه شناسی و مدیریت و انواع و اقسام رشته های علوم انسانی، بر مبنای یک معرفت ضددینی و غیردینی و نامعتبر از نظر کسانی است که به معرفت والا و توحیدی اسلامی رسیده باشند. ما در این زمینه ها باید کار کنیم. در زمینه ی علوم تجربی باید کار و تلاش کنیم. قدرت پیشرفت علمی و باز کردن راه های نو و گشودن افقهای جدید را باید در خودمان به وجود بیاوریم؛ همت ما باید این باشد؛ توقع، این است. خوشبختانه ما پیشرفت کرده ایم؛ بوضوح می شود این را دید. اگر قرار بود در محیط غیردینی و ضددینی، علم پیشرفت کند، از لحاظ علمی لااقل پیشرفت می کردیم. ما از لحاظ علمی، عقب مانده و عقب نگه داشته شده بودیم. بیش از پنجاه سال، تحرک و جوشش علمی در این کشور کند بود؛ در بعضی از بخشها تعطیل بود. موانعی که به وجود آوردند، برای این ملت مثل سم کشنده یی بود. باور را از ملت ما گرفتند. ملت و نخبگان و مغزهای ما را به هر آنچه از بیرون این مرزهاست، آن چنان دلبسته کردند که اصلاً کسی این مجال و این جرأت و این شجاعت را پیدا نکند که فکر کند می توان برخلاف آن حرفها یا غیر از آن حرفها و آن نظریه ها، نظریه یی ارائه کرد.



ما هنوز هم تا حدودی گرفتار آن حرفها هستیم. البته اسلام به ما خودباوری داد و انقلاب به ما جرأت بخشید. آنچه امروز مشاهده می کنیم، نتیجه ی همین جرأت است؛ باید این جرأت را تقویت کرد و پیش رفت. استعدادهای ما خوب است. جوانهای ما خوبند. اگر همین کارهایی که آقایان اشاره کردند - شناسایی و جذب استعدادها در زمان خود، هدایت صحیح اینها، به کار گرفتن اینها، سازماندهی معنوی صحیح در زمینه ی نخبگان - صورت بگیرد، که هم انجام شدنی است و هم ان شاءالله اراده اش وجود دارد؛ و اگر همین بنیاد نخبگانی که ما پیشنهاد کردیم، در نهاد ریاست جمهوری تشکیل شود - که شنیدم مقدماتش را دارند فراهم می کنند و اساسنامه یی هم نوشته اند - ان شاءالله به این سمت پیش خواهیم رفت.

علم ابزار قدرت است. خود غربی ها با علم به قدرت رسیدند.

یکی از موضوعهایی که نمیگذارند در کشورهای زیر سلطه رشد کند و بشدت مانع آن میشوند، مسأله ی علم است؛ چون میدانند علم ابزار قدرت است. خود غربیها با علم به قدرت رسیدند؛ این یکی از پدیده های تاریخ بود. البته علم بین شرق و غرب دست به دست گشته و برای مدتی هم آنها در جهالت بودند. در همان دوره ی قرون وسطا، که خودشان توصیف میکنند، در این طرف دنیا وقت شکوفایی علم بوده است؛ اما بمجردی که آنها به علم رسیدند، از علم به صورت یک ابزار برای اقتدار و کسب ثروت و گسترش سلطه ی سیاسی و جذب ثروت ملتها و تولید ثروت برای خودشان استفاده کردند و از آن ثروت باز تولید علم کردند و علم را بالا بردند و دانش خودشان را رشد دادند. آنها میدانند که علم چقدر در قدرت بخشیدن به یک ملت و به یک کشور، تأثیر دارد، لذاست که اگر بخواهند نظام سلطه؛ یعنی رابطه ی سلطه گر و سلطه پذیر باقی بماند و حاکم بر نظم جهانی باشد، باید نگذارند آن بخشی که آنها مایلند سلطه پذیر باشند، دارای علم شوند؛ این یک استراتژی است که بروبرگرد ندارد و الان رفتارشان هم در دنیا بر همین منوال است؛ لذا باید برای کسب علم و تحقیق جهاد کرد؛ باید کار کرد.





## معنای نهضت نرم‌افزاری

چند سالی است که مسأله نهضت نرم‌افزاری را در محیط علمی کشور مطرح کرده‌ام. این، یعنی چه؟ یعنی ما نباید به فراگیری قانع باشیم؛ باید هدف تحقیق و آموزش ما تولید علم باشد؛ یعنی رسیدن به آن جایی که نوآوریهای علمی در فضای موجود بشری، از آنجا شروع میشود. ما از لحاظ استعداد، نسبت به کسانی که دانش را در دنیا تولید کردند، گسترش دادند، پیش بردند و بر اساس دانش، فنآوریهای پیچیده را به وجود آوردند، کمبود نداریم. البته تولید علم به معنای این نیست که ما ترجمه و فراگیری را نفی کنیم؛ نه، آن هم لازم است، بلکه من میگویم در ترجمه و فراگیری نباید توقف کرد.

### امروز، تقویت بنیه علمی کشور، فریضه است.

امروز در کشور، یکی از فرایض حتمی برای این نسل – که در درجه اول هم این فریضه بر دوش شما دانشگاهیهاست – عبارت از تقویت بنیه علمی کشور است. ما اگر علم نداشته باشیم، اقتصادمان، صنعتمان، حتی مدیریت و مسائل اجتماعیمان عقب خواهد ماند. امروز کسانی که بر دنیا خدایی میکنند؛ آن دستهای مرموزی که اختیار منابع عظیم انسانی و مادی دنیا را در دست گرفته‌اند و همه اقیانوسها و همه تنگه‌های حساس دریایی زیر چشمشان است و هر جا میخواهند دخالت میکنند، با ابراز علم بود که توانستند بشریت را به این خاکستر بنشانند! لذا برای مقابله با کار آنها، علم لازم است. اگر بخواهید از لحاظ علمی پیش بروید، باید جرأت نوآوری داشته باشید. استاد و دانشجو باید از قید و زنجیره جزئیگری تعریفهای علمی القاء شده و دائمی دانستن آنها خلاص شوند.



## رسیدن به اهداف بزرگ، جز با کسب علم امکان پذیر نیست

ما امروز احتیاج داریم روحیه ای را که بحمدالله در کشور ما به وجود آمده، حفظ کنیم؛ با مفاهیم اسلامی درست آشنا شویم؛ ارزش های اسلامی را پاسداری کنیم و علم را برای ساختن دنیایی که اسلام برای ما تصویر کرده، به کار گیریم. دنیایی را که اسلام برای مسلمین پیش بینی کرده، بدون علم نمی شود به دست آورد. آیه "لیظهره علی الدین کله ولو کره المشرکون" (سوره مبارکه توبه - آیه 23) که چند جا در قرآن تکرار شده، یعنی غلبه فرهنگی بر همه دنیا و به دست گرفتن زمام هدایت مردم عالم و هدایت آن ها به سمت نور و معنویت و تکامل الهی. رسیدن به این هدف بزرگ، جز با کسب علم امکان پذیر نیست؛ یعنی با جاهل ماندن و بی سواد ماندن و در جا زدن از لحاظ علمی و همیشه محتاج و نیازمند و، سائل به کف تولید کنندگان علم بودن، امکان ندارد به آن هدف ها رسید؛ بنابراین این باید تولید علم کرد.

